אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן. תימה הא שמעינן לה מאלמנה לכהן גדול דאסירה וקיימא לבעל ואפי' הכי איצטריך קרא דכי תשטה אשתו למעוטי הא לאו הכי הוה שותה וכן על מה שאמר איש שאמר רחמנא ולא קטן גרשה דדוקא משמיה ממעט לה קרא אבל נאסרה על ידי בן תשע שנים ויום אחד אע"פ שאינו איש שהרי ביאתו פוסלת בתרומה כדאיתא בפרק אלמנה (יבמות דף סח.) ונסקלת הערוה על ידו כדאיתא בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נה:) ומקומו בפרק יולא דופן (נדה דף מה.) דומיא דכל עריות מקנא על ידן דלא איצטריך לאשמועינן אלא דשומת אבל דנאסרו פשיטא וכי משום דעריות גינהו גרעיו: **שחוף.** פירש רבינו חננאל שאינו בועל כדרכו ואינו מזריע דתניא[א] איזהו מרוח אשר זה הקליטיס שנכנס רוח באשכיו דברי ר"ע רבי ישמעאל אומר זה השחוף תימה אמאי נקט שמואל שחוף ולא נקט סריס ושמא שחוף הוי רבותא טפי:

אבל הא הואיל ואסירא וקיימא. תימה מאי קמ"ל רב הונא והא מתני' היא ע"י כל עריות מקנין וי"ל דהכי פירושו מי שנאסר בכל בת ישראל ע"י בעילת זנות אפילו אינה קרובתו יצא עובד כוכבים דבלאו הכי כל בת ישראל מתסרא וקיימא לגביה: **יצא עובד כוכבים שאין לו אלמנות וגירושין בה.** פירש"י דנפקא לן מדכתיב אשר ינאף את אשת רעהו פרט לאשת אחריס תימה והא נפקא לן בקידושין בפרק האומרי[ב] מלא תתחתן בם וכמדומה דלא אתי קרא פרט לאשת אחריס אלא למעוטי ישראל הבא על העובדת כוכבים אשת עובד כוכבים וקמ"ל אע"ג דבעולת בעל יש להן ישראל בעובדת כוכבים פטור[ג]:

למעוטי בהמה. תימה דהכא משמע דזנות תליא מילתא אם כן רבא דאמר בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נד.) דיש זנות לבהמה מתני' למעוטי מאי וכי אית לן למימר דל"ל דשמואל או דרב[ד] הונא: **מנא הא מילתא דאמרי רבנן אין זנות לבהמה.** ה"ג בפ' כל האסורין (חמורה ל:) מנא הא מילתא[ה] דאין זנות לבהמה אמר ליה לא ניסתמיט קרא ונכתוב אתנן זונה וכלב ת"ל הכי אתנן כלב וכו': **אלא** למאן דאמר העראה זו נשיקה מאי איכא למימר. והיינו שמואל בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) והכא אליבא דשמואל נמי מסקינן ותימה אדרבה איפכא מסתברא לאמלן דאמר הערלה זו נשיקה וחשיבה ביאה גבי שאר עריות היינו דאיצטריך קרא הכא למעוטי אלא למ"ד הערלה זו הכנסת עטרה ולא חשיבה נשיקה גבי שאר עריות הכא מאי איצטריך למעוטה:

דומה

מהו דתימא [1]נטמאה [2]נטמאה שני פעמים [ו]אחד לבעל ואחד לבועל היכא דקא מיתסרא בהא זנות אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן: חוץ מן הקטן [וכו']: [3]איש אמר רחמנא ולא קטן ושאינו איש למעוטי מאי אילימא למעוטי שחוף והאמר שמואל שחוף [א]מקנין על ידו [ב]ופוסל בתרומה מקנין על ידו פשיטא מהו דתימא [3]ושכב איש אותה שכבת זרע אמר רחמנא והא לאו בר הכי הוא קמ"ל ופוסל בתרומה פשיטא מהו דתימא [4]לא יחלל זרעו אמר רחמנא דאית ליה זרע ליחלל דלית ליה זרע לא ליחלל קמ"ל ואלא למעוטי עובד כוכבים והאמר רב המנונא [ג]עובד כוכבים מקנין על ידו [ד]ופוסל בתרומה מקנין על ידו פשיטא מהו דתימא נטמאה נטמאה שתי פעמים אחד לבעל ואחד לבועל היכא דקמיתסרא בהא זנות אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קמשמע לן ופוסל בתרומה פשיטא מהו דתימא [5]ובת כהן כי תהיה לאיש זר אמר רחמנא דבר הויה אין דלאו בר הויה לא קמשמע לן דפסיל מדרבי יוחנן [ג] דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל [ה]מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלוייה ועל בת ישראל שפסלוה שנאמר [6]ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה ואלא למעוטי מאי א"ר פפא [ו]למעוטי בהמה דאין זנות בבהמה [ז] אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי מנא הא מילתא דאמור רבנן [ח]אין זנות בבהמה דכתיב [7]לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב וגו' [ט] ותניא [ה]אתנן כלב ומחיר זונה מותרין שנאמר גם שניהם שנים ולא ארבעה ואלא שכבת זרע ל"ל מיבעי ליה [י] לכדתניא ש"ז פרט לדבר אחר מאי דבר אחר אמר רב ששת פרט לשקינא לה שלא כדרכה אמר ליה רבא שלא כדרכה [8]משכבי אשה כתיב אלא אמר רבא [יא]פרט לשקינא לה דרך אברים א"ל אביי פריצותא בעלמא היא ופריצותא מי אסר רחמנא אלא אמר אביי פרט לשקינא לה בנשיקה הניחא למ"ד [יב] הערלה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה ולא כלום היא היינו דאתי קרא למעוטי נשיקה אלא למאן דאמר דאמר הערלה זו נשיקה מאי איכא למימר לעולם לשקינא לה דרך אברים ומהו דתימא בקפידא דבעל תליא רחמנא ובעל הא קא קפיד קמשמע לן אמר שמואל ישא אדם

דומה

מהו דתימא נטמאה נטמאה שני פעמים. אמוריים בפרשה ודרשינן ליה לקמן (דף ח:) אחד לבעל ואחד לבועל היכא דמיתסרא אבועל בהא סתירה משמעי קרא דנוהג בה דין סוטה אבל הא דאסורה כו': **קמ"ל.** דכי אתא קרא לגופיה אתא דהיכא דאיכא קרוב לה נאסר עליה על ידי קיומו זה ולאו למעוטי קרובים אתא: **איש אמר רחמנא.** ושכב איש אותה: **שחוף.** שבשרו נשחף ולא ויבש ואין בו כח. ובתורת כהנים[ו] בקללות שנינו דוגמתו יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשרו שמור עליו ת"ל את השוחפת מלמד שבשרו נשחף ל"ה. מקנין על ידו פשיטא הוי כמו והוינן בה מקנין על ידו [פשיטא]. ופוסל בתרומה אם הוא אחד מן הפסולין המחללין את האשה כגון עובד כוכבים ועבד וחלל ונתין וממזר דקיימא לן בקידושין ובימות דפסלי; מקנין על ידי עובד כוכבים מכאן מביא ר"ת ראיה באשה שנשתמדה לעבודת כוכבים ונשאה עובד כוכבים ונתגיירו היא ובעלה ואומר ר"ת דאסורה ליה כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל ויש ר"ל דאין אסורה ליה דרחמנא אפקריה לזרעי דעובד כוכבים דכתיב ורומה סוסים זרמתם ומביאין ראיה מדאמרי' והא אסתר פרהסיא הואי ואמאי לא פריך אסתר ערוה היא אם איתא דעובד כוכבים עושה ערוה ופוסלה בביאתו אלא ש"מ מדלא כתיב הכי דאין עובד כוכבים עושה ערוה ואינו פוסל בביאתו ועוד מביאין ראיה מדפריך פ"ק דכתובות ולדרוש להו דאונס שרי משמע שאין עובד כוכבים פוסל בביאתו ומיהו אומר ר"ת דליתא דהא אמרי' הכא מקנין על ידי עובד כוכבים ואמרי' נמי כאשר אבדתי מבית אבי כך אבדתי ממך [אלמא] דעובד כוכבים פוסל בביאתו והא דפריך התם ולדידרוש להו דאונס שרי התם משום דקרקע עולם היא ואינה עושה שום דבר ואז שרי והשתא ניחא ומיהא דלא פרי' והא אסתר ערוה הואי משום דידע דלענין זה מהני מה שהיתה קרקע עולם אבל פריך והא פרהסיא הואי דלענין חלול השם אינו סבור דמהני דלכך מתרץ אהא נמי קרקע עולם היתה ואינה חייבת למסור עצמה דהיכא דהויא קרקע עולם יעבור ואל יהרג וכן נמי לענין שפיכת דמים אם יאמרו לישראל נשליך אותך על תינוק זה או נהרוג אותך יעבור ואל יהרג דהוי כמו קרקע עולם דהם זורקין אותו על התינוק ואינו עושה שום דבר ומהאי טעמא ניחא הא דאמר ביבמות אין אונס בערוה לפי שאין קישור אלא לדעת פי' אין אונס כלומר דיהרג ואל יעבור למה לי טעמא לפי שאין קישור אלא לדעת בלא האי טעמא אין אונס דאמרי' בכל [התורה כולה] יעבור ואל יהרג חוץ מע"ז וג"ע ושד"ח אלא לפי מה דפרישית ניחא דהיכא דהוי קרקע עולם שרי להכי איצטרך האי טעמא לפי שאין קישור אלא לדעת ואסור: מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על בת ישראל הולד ממזר כדאמר בפרק עשרה יוחסין והשתא ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא דה"נ פריך תלמודא התם וצ"ל הא דידיה הא דרביה אי נמי אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן.

אלמנות וגירושין בה. שם לו קדושין, הוא דאינו פוסלה בביאתו מלגשת (קדושין עה:) כגון ישראל, הוא דכי מת חוצב אין לה ושכב אל בית אביה וגו' (יבמות מח.). **יצאו עובד כוכבים ועבד.** שאין קדושין תופסין (שם). **אתנן כלב.** שאם אמר אדם לזונה הילך אתנן כלב. שאם אדם אומר לזונה הילך טלה והבעלי לכלבי: **מחיר זונה.** היתה לו שפחה זונה והחליפה בטלה. ומדקאמר אתנן כלב מותר מכלל דלאו זונות הוא דאי זונות הוא מייל עלה שם אתנן: **ואלא** הכא מאי איצטריך למעוטה:

שכבת זרע למה לי. כיון דאמרת מקנין ע"י שחוף: **נשקינא לה שלא כדרכה.** אל תסתרי עמו להבעל שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שני משכבותיה לכל דברים וכיון דנאסרת עליו אמאי לא הוי קיומי: **דרך אברים פריצותא בעלמא הוא.** שוכב עמה בקירוב בשר: **פריצותא מי קאסר רחמנא.** אשה על בעלה בהכי וכיון דלא מתסרת עליה בהכי פסיטא דלאו קיומי הוא: **בנשיקה.** משיק השמש באותו מקום: **היינו דאתא קרא למעוטיה.** דלא תימא הערלה היא: **אלא למאן דאמר.** ביבמות (דף נה:) הערלה האמורה בתורה שהיא בכל העריות כדכתיב (ויקרא כ) את מקורה הערה את שאר הערה זו נשיקה מאי איכא למימר דאתא קרא למעוטה אלא כגמר ביאה היא לכל דבר חוץ משפתה חרופה: **בקפידא דבעל תליא.** דכתיב וקינא [במדבר ה] ובעל הא חזינן ליה דקפיד שהרי קינא לה על כך:

דומה

לב א מיי' פ"ח מהל' סוטה הלכה ו סמג עשין ט טוש"ע אה"ע סי' קעח סעיף ב:
לג ב מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הלכה יא [ופ"ח מהל' תרומות הל' א] סמג לאוין כ (טור אה"ע סימן כ):
לד ג מיי' פ"ח מהל' סוטה הלכה ו סמג עשין ע טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ב:
לה ד ה מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה ב [ג] ופ"ו מהל' תרומות הלכה ז סמג לאוין לו טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:
לו ו מיי' פ"ח מהל' סוטה הלכה ו טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ב:
לז ז מיי' פי"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קפא טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ח:
לח ח מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הלכ' יח:
לט ט מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה כד:
מ י מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הלכ' י סמג לאוין כ טוש"ע אה"ע סימן כ סעיף ח בהג"ה:

תוספות שאנץ

שחוף שבשרו נשחף ובלה ויבש ואין בו כח ובת"כ בקללות שנינו דוגמתו יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשרו שמור עליו ת"ל את השוחפת מלמד שבשרו נשחף ל"ה. מקנין על ידו פשיטא הוי כמו והוינן בה מקנין על ידו [פשיטא]. ופוסל בתרומה אם הוא אחד מן הפסולין המחללין את האשה כגון עובד כוכבים ועבד וחלל ונתין וממזר דקיימא לן בקידושין ובימות דפסלי; מקנין על ידי עובד כוכבים מכאן מביא ר"ת ראיה באשה שנשתמדה לעבודת כוכבים ונשאה עובד כוכבים ונתגיירו היא ובעלה ואומר ר"ת דאסורה ליה כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל ויש ר"ל דאין אסורה ליה דרחמנא אפקריה לזרעי דעובד כוכבים דכתיב ורומה סוסים זרמתם ומביאין ראיה מדאמרי' והא אסתר פרהסיא הואי ואמאי לא פריך אסתר ערוה היא אם איתא דעובד כוכבים עושה ערוה ופוסלה בביאתו אלא ש"מ מדלא כתיב הכי דאין עובד כוכבים עושה ערוה ואינו פוסל בביאתו ועוד מביאין ראיה מדפריך פ"ק דכתובות ולדרוש להו דאונס שרי משמע שאין עובד כוכבים פוסל בביאתו ומיהו אומר ר"ת דליתא דהא אמרי' הכא מקנין על ידי עובד כוכבים ואמרי' נמי כאשר אבדתי מבית אבי כך אבדתי ממך [אלמא] דעובד כוכבים פוסל בביאתו והא דפריך התם ולדידרוש להו דאונס שרי התם משום דקרקע עולם היא ואינה עושה שום דבר ואז שרי והשתא ניחא ומיהא דלא פרי' והא אסתר ערוה הואי משום דידע דלענין זה מהני מה שהיתה קרקע עולם אבל פריך והא פרהסיא הואי דלענין חלול השם אינו סבור דמהני דלכך מתרץ אהא נמי קרקע עולם היתה ואינה חייבת למסור עצמה דהיכא דהויא קרקע עולם יעבור ואל יהרג וכן נמי לענין שפיכת דמים אם יאמרו לישראל נשליך אותך על תינוק זה או נהרוג אותך יעבור ואל יהרג דהוי כמו קרקע עולם דהם זורקין אותו על התינוק ואינו עושה שום דבר ומהאי טעמא ניחא הא דאמר ביבמות אין אונס בערוה לפי שאין קישור אלא לדעת פי' אין אונס כלומר דיהרג ואל יעבור למה לי טעמא לפי שאין קישור אלא לדעת בלא האי טעמא אין אונס דאמרי' בכל [התורה כולה] יעבור ואל יהרג חוץ מע"ז וג"ע ושד"ח אלא לפי מה דפרישית ניחא דהיכא דהוי קרקע עולם שרי להכי איצטרך האי טעמא לפי שאין קישור אלא לדעת ואסור: מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על בת ישראל הולד ממזר כדאמר בפרק עשרה יוחסין והשתא ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא דה"נ פריך תלמודא התם וצ"ל הא דידיה הא דרביה אי נמי אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן.

(א) [לקמן כח.], ב) ימות מה. ע"ש סח: קדושין עה:, ג) יבמות עו: תמורה ל, ד) שם: [ויבמות מאיתא ומקן ע"ש וי"ש], ה) יבמות עה:, ו) ג"ז שם,ז) [בחקתי פרשה ב], ח) [ויקרא כו], ט) [לף עה:], י) [לף סח:], כ) [ויקרא כב], ל) [מיהא. רש"ל], מ) [יבמות סח: קדושין עה:], נ) [בראשית כב], ס) [קידושין סח.], ע) [ויקרא כב], פ) [דף סט.], צ) [ל"ל בחלמנה לכ"ג יבמות דף סט.], ק) [מוספתא דכתובות ר) [לף סח:], ר) [לף סח:], ש) [ועי' היטב תוס' סנהדרין עב: ד"ה פרט לאשת אחריס ותוס' קדושין כא: ד"ה אשתו], ת) [ל"ל המונא], א) [וכש"ס שלפנינו וכן בתוס' שם בחמורה איתא דאמרי רבנן],

תורה אור השלם

1. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִוא נִטְמָאָה אוֹ עָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה: במדבר ה יד
2. וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם הַיְּרֵרִים אִם נִטְמְאָה וַתַּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ: במדבר ה כז
3. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה: במדבר ה יג
4. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
5. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: ויקרא כב יב
6. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אַיִן לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: ויקרא כב יג
7. לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט
8. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא: ויקרא יח כב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופוסל וכו' וביבמות דפסלי האמור: (ב) ד"ה וכת כהן וכו' פרט לאשת נבדי אלמנ': (ג) ד"ה ואלא מי וכו' למעוטי מאי למעוטי בהמה:

מוסף רש"י

מנין לעובד כוכבים ועבד כו' שפסלוה. כהנת ממזרמת בית אביה, ולויה וישראלית כגון שנשאו לכהן וילדו לו בנים וכשמתו בעליהן היו אוכלות בתרומה בשביל בניהם, ואם בא עליה עכו"ם ועבד פסלה ממזרמה וכ"ש מכשוה (יבמות מה.). **מי שיש לו** (יבמות מה.). **אבל נשיקה ולא כלום היא.** ולא מיתסרא לבעלה בהכי (שם).

דומה. פירש ר"ח שמלעיזין עליה בני אדם שהיא מזנה כדגרסינן (ביצמות דף כה.) [אמר אביי אמרה לי אם] דומי דמתא יומא ופלגא והוא ד) עד שישאו ויתנו בה מחזרות בלבנה פי' מחזרות נשים שטוות פשתן משזר כך מפרש בגמרא ר"י. מה שהביא רבינו מתגלגל דומי דמתא יומא ופלגא לא הביא אלא לרמיה לשון דומה ומיהו הכא לא מייתי בדומה כה"ג דא"כ אפי' כנס יוליא דהא פסקינן התם בפ"ב דיבמות (דף כה.) כרבי בקלא דלא פסיק היכא [דדומי מתא יומא ופלגא דקאמר הואיל ומכוער הדבר תלא ואפילו רבי יוחנן מודי הכא אם כנס דלא יוליא): **רוב בעילות אחר הבעל.** לא מיירי אלא בקלא דפסק דפסקינן כרב (יבמות כה.) דלא תלא דרוב בעילות אחר הבעל ואע"ג דרב דאמר בסוף פרק אלמנה ביבמות (דף סט:) הבא על ארוסתו בבית חמיו הולד ממזר ומוקי בגמרא בדליימא מייתי ומעלמא ולא שדינן לה בתר דידיה דוקא ארוס שאין מצוי אצלה אבל בבעל שבנסה מודי ולשמואל ל"ש דלעולם הולד שתוקי וכגון דליתא לדומה גופא קמן דלישיילה אבל איתא קמן ואמרה לכשר נבעלתי נאמנת דאמרינן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עה.) גבי ארוסה שעיברה אע"ג דמוקמינן לה בפרק אלמנה לכ"ג (יבמות סט:) כגון דליימא מעלמא מאי שתוקי דאמר שמואל בדוקי שבודקין את אמו ואומרת לכשר נבעלתי דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל דאמר היא נאמנת דאפילו ברוב פסולין אצלה והוא הדין האי דקאמר הכא אל ישא בת דומה כגון דליתא לדומה קמן דלישיילה אבל איכא בתרא דאמר בפרק אלמנה בבא עליה דכ"ע לא פליגי דבתר דידיה שדינן והא הכא דבעלה כבר אצלה כל שעה לא שדי ליה שמואל בתרייה דבעל בתר ארוס לא כל שכן ואפי' אם תמצא לומר דשאני התם דידעינן בגרור דבא עליה ארוס אבל הכא גבי בעל לא ידעינן ביאה ודאית דבא עליה מ"מ לרבא תקשה דאמר אפי' בארוסה שעיברה אמר מסתברא דלא דיימא מייתי בהא קאמר רב הולד ממזר ושמואל אמר הולד שתוקי אבל דיימא מייתי בתר דידיה שדינן ליה ואפי' לרב וכ"ש לשמואל והא הכא אע"ג דאית לה בעל קבוע והוה לן למימר רוב בעילות אחר הבעל ולא שדי ליה בדידיה כ"ש התם: **אלא** דמ"ד אין אשה מתעברת אלא סמוך לווסתה וכו'. י"ל כגון שלא קבעה ווסת וה"ה דהמ"ל וכגון דלא קבעה ווסת לא תבעי לך היכא דקבעה ווסת אלא מילתא דפסיקא נקט תימה לרבי והא אמרי' התם בפ' המפלת (נדה דף כה:) ההוא שפירא דאתא לקמיה דמר שמואל אמר האי בר מ"א יומא הוא וחשיב מיום דאזלה לטבילה עד ההוא יומא ולא הוה אלא מ' יומא אמר האי בנדותה בעל וכפתיה ואודי ותקשה למ"ד סמוך לווסתה * ונראה דמ"ד סמוך לווסתה רוב עיבורין קאמר מיהו מודי דזימנין מיקרי דמיעברה נמי סמוך לטבילתה או באחד מאותן הימים שבין טבילתה לווסתה וכן למ"ד סמוך לטבילתה: **איש** איש לרבות אשת חרש וכו'. נראה דעיקר קרא לא איצטריך אלא לאוסרה לבעל ולבועל ע"י קינוי זה אבל משום לפוסלה מכתובתה לא צריך קרא דהא אפילו רבן שמעון בן גמליאל דאמר בפרק בתרא דכתובות (דף קי:) כתובת אשה דאורייתא אלא אית ליה סמך מדאורייתא דלאמרינן התם בפ"ק (דף י.) מנלן סמכו חכמים לכתובת אשה מן התורה אלא תנא דנקט כתובה מילתא אגב אורחיה קמ"ל דעובדא על דת צריכה התראה להפסיד כתובתה: **רב אשי אמר כשם שחיגרת וגידמת אינה שותה דכתיב והעמיד הכהן את האשה.** תימה לר"י מאי שנא הכא דממעט מוהעמיד חיגרת וגבי ערכין דכתיב והעמיד והעריך לא ממעט אלא גוסס בפ"ק דערכין (דף ד.) וכן העמדה דכתיב בקדשים בעלי מומין דאמרי' בפרק השוחט (חולין ג.) שחטה ועדיין מפרכסת דבא העמדה והערכה היא וגבי יבם כתיב [דברים כה) ועמד ואמר ואפ"ה חליץ נחתכו רגליו [למטה] מן הארכובה מיהו מחלילה לא תקשי להתם ° מפרש טעמא משום דכתיב בה מעל רגלו ועיקר קרא דועמד ואמר כדדרשי ליה בספרי מלמד שאינו אומר דבריו אלא בעמידה * ומיהו מדרבי רחמנא בן חדש לערכין ס"מ דלהעמדה ממש לא קפיד רחמנא וכן בהמה בעלת מום עיקרה לפדיון עומדת ולא חילק בה הכתוב בין בעלת מום אפי' נשבחו או נחתכו רגליה דלא עדיפא מאדם דלא קפיד קרא לעמידתו[ז]: **דכתיב** והעמיד הכהן את האשה ונתן על כפיה. אי קשיא דהכא משמע דרב אשי בעי קרא דכתיב ובפרק נגמר הדין (סנהדרין מה:) אמרי' אמר ליה מר קשיא בריה דרב חסדא לרב אשי ומי לא בעינן קרא דכתיב והתנן היה אחד מהם גידם או חיגר וכו' מאי טעמא לאו משום דבעינן קרא דכתיב לא משום דכוליה קרא יתירא הוא דמשמע אי לאו דהוי יתירא דלא בעינן קרא דכתיב בשלמא דרב ששת דממעטו סומא מעיני איכא למימר קרא יתירא דהוה מצי למימר ונעלם מאישה וכן והעמיד דאמר רב אשי איכא למימר קרא יתירא הוא דהא כתיב והעמידה לפני

דומה ואל ישא בת דומה שזו באה מטיפה כשרה וזו באה מטיפה פסולה ור' יוחנן אמר ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה שזו עומדת בחזקת כשרות וזו אינה עומדת בחזקת כשרות מיתיבי נושא אדם דומה אמר רבא ותסברא נושא לכתחלה אלא אם נשא תני נמי בת דומה [א]והלכתא ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה דתני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו [ב]אשה מזנה בניה כשרין רוב בעילות אחר הבעל בעי רב עמרם היתה פרוצה ביותר מהו אליבא דמ"ד [ג]אין אשה מתעברת אלא סמוך לווסתה לא תיבעי לך דלא ידע בה ולא מנטר לה כי תיבעי לך אליבא דמ"ד אין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה מאי כיון דידע בה נטורי מנטר לה או דלמא [ד]כיון דפרוצה ביותר לא תיקו: ואלו שב"ד כו': ת"ר איש מה ת"ל איש איש לרבות [ד]אשת חרש ואשת שוטה ואשת שעמום ושהלך בעלה למדינת הים ושהיה חבוש בבית האסורין שב"ד מקנין להן לפוסלן מכתובתן יכול אף להשקותן ת"ל [1]והביא האיש את אשתו ר' יוסי אומר אף להשקותה ולכשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה במאי קא מיפלגי רבנן סברי בעינן וקינא והביא ור' יוסי סבר לא בעינן וקינא והביא ת"ר [2]אשר תשטה אשה תחת אישה [ה]להקיש איש לאשה ואשה לאיש למאי הלכתא אמר רב ששת כשם [ו]שאם הוא סומא לא היה משקה דכתיב [3]ונעלם מעיני אישה כך היא אם היתה סומא לא היתה שותה רב אשי אמר [ז]כשם שחיגרת וגידמת לא היתה שותה דכתיב

והעמיד

אשר תשטה אשה תחת אישה. קרא יתירא הוא לדרשה בסוף הפרשה זאת תורת הקנאות וגו': **להקיש איש לאשה.** כדמפרש ואזיל למאי הלכתא: **רב אשי אמר כו'.** מר מפרש היקישא דאיש לאשה ומר מפרש היקישא דאשה לאיש ולא פליגי:

והעמיד

מא א ב ג מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף טו:
ד [מיי' פ"ח מהל' סוטה הל' י טוש"ע אה"ע סי' קעח סעי' יג]:
מב ה ו ז מיי' פ"ב מהל' סוטה הלכה ב והלכה ג:

תוספות שאנץ

דומה לשון קלסה ולשון חשד הוא כדאמרינן בנדה דומת עירך עלתה ביך וכן מידם הוה דיימא חמותיה מיניה: שזו עומדת בחזקת כשרות. הבא עומדת בחזקת כשרות ולטיפה פסולה לא חיישינן דרוב בעילות אחר הבעל ומבעלה נתעברה: וקינא והביא אמר רחמנא המקנא לה ישקנה. ואי קשיא בקינוי נמי כתיב וקנא (והביא) את אשתו דשמע בעלה יקנא לה ולא אחר. הא איתרבי מאיש איש (אשר תשטה אשה תחת אישה) ל"ה: רב אשי אמר כו'. מר מפרש היקשא דאיש לאשה ומר מפרש הקישא דאשה לאיש ולא פליגי:

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן:

במדבר ה טו

2. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה:

במדבר ה כט

3. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:

במדבר ה יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומסברא וכו' אחרת אלא דמי שאינו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אליבא דמ"ד וכו' ונראה דמ"ד וכו'. עי' נדה דף י ע"ב תד"ה לטוש: ד"ה רב אשי אמר וכו' ותיריץ מדרבי רחמנא בן חדש. וי"ל כל"ל. וכ"ה בתי"ט פ"ח דערכין מ"ג:

מוסף רש"י

דומה. לשון ליעוז (נדה סו.). ראשת שעמום. לקוי בתמהון לב (לעיל כד:).

(ב) [מוספתא ריבמות פי"ב], (ג) [נדה לא:], (ד) [לעיל כד.], (ה) [לעיל כד:], (ו) [יחזקאל כב], (ז) רש"לעמ"ז, (ח) [במדבר ה], (ט) [עי' לעיל ו:], (י) דאיירי בקלא דפסיק דפסקינן כרב דלא תלא הסמ"ד ואמ"כ מה"ד דרוב בעילות אחר הבעל ואע"ג דרב כו'. רש"ל, (כ) [ביבמות קג.], (ל) [ויעין היטב תוס' ערכין ד. ד"ה ולא אוליא], (מ) [בדברי הרמב"ן ריש פרק אלמנה לכ"ג], (נ) [ביבמות כה.], (ס) [ביבמות כה.], (ע) [ביבמות כה.], (פ) [ביבמות כה.], (צ) [ביבמות כה.], (ק) [ביבמות כה.], (ר) [ביבמות כה.], (ש) [ביבמות כה.], (ת) [ביבמות כה.], (א) [ביבמות כה.], (ב) [ביבמות כה.], (ג) [ביבמות כה.], (ד) [ביבמות כה.], (ה) [ביבמות כה.], (ו) [ביבמות כה.], (ז) [ביבמות כה.], (ח) [ביבמות כה.], (ט) [ביבמות כה.], (י) [ביבמות כה.], (כ) [ביבמות כה.], (ל) [ביבמות כה.], (מ) [ביבמות כה.

לפני ה' וכן הא דאמר מר בר רב אשי דאילמא אינה שותה משום דכתיב ואמרה ואפי' למ"ד (סנהדרין דף מה:) לא בעינן קרא כדכתיב מודה דאילמא אינה שותה משום דלא מצי לקבולי שבועה ואפי' גבי אילמה דקרייה לא מעכבא אילם ואילמת שחלצו חלילתן פסולה משום דר' זירא כל הראוי לצילה אלא ונתן על כפיה אע"ג דלאו קרא יתירא הוא בעי קרא כדכתיב והכי משמע בפרק שלשה מינין בגזיר (דף מו:) דמאן דבעי קרא כדכתיב דגזיר ממורטו או אין לו כפיס אין לו תקנה משום דכתיב ונתן על כפי הגזיר וכן אין לו בהן יד משום דכתיב על בהן ידו תריץ דרב אשי מהדר למר קשישא לפוס סברתו דבעי למידק ממתני' דבעינן קרא כדכתיב וא"ל רב אשי מהכא ליכא למידק מידי דהתם קרא יתירא מיהו רב אשי ס"ל דבעינן קרא כדכתיב:

הדרן עלך ארוסה

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו. ירושלמי המאררים אמר רבי תנחומא מנין המאררים נגד רמ"ח אברים שיש בה ונגד רמ"ח אברים שיש בו כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת מבעלה לאחר הבועל כך הן בודקין אותו וכשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בועל היא על ידי שדרכה ליאסר בין לו בין לאחר היא נבדקת אבל הוא לכשתשתה הוא נבדק בדקו אותו ולא אותה אני אומר הזכות תולה ניתא כמאן דאמר הזכות תולה לה ואינו ניכרת ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת הרי לא הוכרה אלא אני אומר מים מגולים שתה ונגבה הכין לא הוון בעייא מבדקוניה אלא כדין אלא אני אומר [9] עם אחרים נסתרה ולא כן סברינן מימר לכשתשתה הוא נבדק תיפתר שהיה הוא מזיד והיא שוגגת ובדקו אותו ולא בדקו אותה בדקו אותה ולא בדקו אותו אני אומר הזכות תלה ליה ניתא כמ"ד הזכות תולה ואינו ניכרת ברם כמ"ד הזכות תולה וניכרת הרי הוא לא הוכר אלא אני אומר מים מגולים שתה ונגבה הכין לא הוה בעי מבדקוניה אלא כדין אלא אני אומר עם אחרים נסתרה מעתה גרש יהא מותר בה תיפתר שהיה הוא שוגג והיא מזידה ובדקו אותה ולא אותו הוא מזיד והיא שוגגת פשיטא שהיא מותרת לביתה גירש מהו שיהא מותר בה [9] אפשר לומר מזיד בה ואת אמרת הכין הוא שוגג והיא מזידה פשיטא שהיא אסורה לביתה גירש מהו שיהא מותר בה אפשר לומר מזיד בה ואת אמרת מעתה ג"ר אבא בשם ר' יוחנן אמר ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה בה הדבר תלוי אם היתה מזידה אסורה שוגגת מותרת:

הדרן עלך ארוסה

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו שנאמר [2] ובאו ובאו כשם [6] שאסורה לבעל כך אסורה לבועל שנאמר [3] נטמאה ונטמאה דברי ר' עקיבא א"ר יהושע כך היה דורש זכריה בן הקצב רבי אומר שני פעמים האמורים בפרשה נטמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבועל: [6] בן ביום דרש ר' עקיבא [6] [4] וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא אינו אומר טמא אלא יטמא לטמא אחרים למד על כבר שני שמטמא את השלישי א"ר יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית אומר עתיד דור אחר [7] לטהר כבר שלישי שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא והלא ר' עקיבא תלמידך מביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא שנאמר כל אשר בתוכו יטמא: בן ביום דרש ר' עקיבא [5] ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' ומקרא אחר אמר [6] מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב אי אפשר לומר אלף אמה שכבר נאמר אלפים אמה ואי אפשר לומר אלפים אמה שכבר נאמר אלף אמה הא כיצד אלף אמה מגרש ואלפים אמה [7] תחום השבת ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר [8] [8] אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים: בן ביום דרש רבי עקיבא [7] אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר שאין ת"ל לאמר ומה ת"ל לאמר מלמד שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה על כל דבר ודבר כקוראין את הלל [1] (אשירה לה' כי גאה גאה) לכך נאמר לאמר רבי נחמיה אומר בקורין את שמע ולא בקורין את הלל: בן ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס לא עבד איוב את הקב"ה אלא מאהבה שנא' [8] הן יקטלני לו אייחל ועדיין הדבר שקול לו אני מצפה או איני מצפה ת"ל [9] עד אגוע לא אסיר תומתי ממני מלמד שמאהבה עשה אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל ימיך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה שנאמר [10] איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה עשה: **גמ'** אותו למאן אילימא לבעל בעל מאי עביד וכי תימא דאי

והעמיד. ולא חוגרת: **ונתן על כפיה.** ולא גילמת קטועת ידיים:

הדרן עלך ארוסה

כשם. כך בודקין אותו **ובאו ובאו.** בגמ' [1] מפרש מי וי"ו יתירא דריש או ובאו ובאו יתירי דכתיבי בעניינא: **נטמאה ונטמאה.** וי"ו יתירא דריש אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה: **וכך היה ר' זכריה דורש.** וי"ו יתירא: **שני פעמים.** ונסתרה והיא נטמאה לא ממניינא הוא דאוקימנא לטומאה ולאיתי בעל אחד בפ"ק (נעיל ב:) אלא וקנא את אשתו והיא נטמאה אם נטמאה ועוד כתיב אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה [6] ובגמרא דריש לה ר"ע לתרומה ורבי נמי מודי. והאי דנקט הכא תרי מיניייהו ותו לא משום [6] דשמעינן לר"ע דדריש בעל ובועל מריבויא דוי"ו יתירא וקא"ל רבי בעל ובועל מנטמאה ונטמאה נפקי ולא דרשי וו"י: **בן ביום דרש.** במס' ברכות (דף כח.) אמרינן דכל היכא דתני בן ביום הוא יום שהושיבו את ר"א בן עזריה לנשיאות שנתרבו תלמידים שנתנו רשות ליכנס לכל שהיה רבן גמליאל אומר כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס לבהמ"ד ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש פירשוה. והא דקתני לה הכא נראה בעיני דהך דרשה דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בן ביום דרש ר' עקיבא דלעיל נמי בן ביום הואי: **אינו אומר טמא.** כל אשר בתוכו טמא אלא יטמא לטמא אחרים למד על כבר שני שמטמא את השלישי א"ר יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית אומר עתיד דור אחר לטהר כבר שלישי שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא והלא ר' עקיבא תלמידך מביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא שנאמר כל אשר בתוכו יטמא: בן ביום דרש ר' עקיבא ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' ומקרא אחר אמר מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב אי אפשר לומר אלף אמה שכבר נאמר אלפים אמה ואי אפשר לומר אלפים אמה שכבר נאמר אלף אמה הא כיצד אלף אמה מגרש ואלפים אמה [7] תחום השבת ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר [8] אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים: בן ביום דרש רבי עקיבא [7] אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר שאין ת"ל לאמר ומה ת"ל לאמר מלמד שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה על כל דבר ודבר כקוראין את הלל [1] (אשירה לה' כי גאה גאה) לכך נאמר לאמר רבי נחמיה אומר בקורין את שמע ולא בקורין את הלל: בן ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס לא עבד איוב את הקב"ה אלא מאהבה שנא' [8] הן יקטלני לו אייחל ועדיין הדבר שקול לו אני מצפה או איני מצפה ת"ל [9] עד אגוע לא אסיר תומתי ממני מלמד שמאהבה עשה אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל ימיך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה שנאמר [10] איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה עשה: **גמ'** אותו למאן אילימא לבעל בעל מאי עביד וכי תימא דאי כדמפרש בגמרא [ו] : **מילאה.** מלאגת הפורענות שלא תבא עליו: **ירא אלהים.** ולא אוהב אלהים: **תלמיד תלמידך.** תלמידו של ר"ע היה: **גמ'** דלמי

מג א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ג והלכה ג:

א ב מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה י"ז סמג עשין לו:

ב ג מיי' שם פ"ב הלכ' יב טוש"ע אה"ע סי' יז סעיף ו ומימון קצת סעיף יח:

ד [מיי' פי"ח מהל' אבות הטומאות הל' ג]:

ג ה מיי' ר"ג מהל' שמיטה ויובל הלכה ב וש"ס בכ"מ סמג עשין קיט:

מוסף רש"י

כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל. אם יומת בעלה או יגרשנה (לעיל ב.). **בן ביום.** ביום שמינו את ר"א בן עזריה לנשיאות (פסחים יח.) וכל היכא דתני בן ביום קמתמה הכוא יומא הוא והכי אמרינן בברכות (כח.) (חולין לג.). **וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו.** שרץ שנפל לאויר תנור שהוא כלי חרס טמא התנור והרי הוא ראשון והתנור מטמא מה שבתוכו וזהו שני, וכתיב יטמא ומשמע יטמא, אלמא עביד שלישי (שם) ותניא בהכל שותפין (שם כד:) אע"פ שלא נגע אלא בתלה בתוירו הוא ליה כלי ראשון, וכתיב כל אשר בתוכו יטמא מממת הכלי ה"ל אוכל שני, ואינו אומר טמא אלא יטמא, לדרוש ביה יטמא (פסחים יח.). **למד על כבר שני.** דסתם תנור כברות בתוכו, שמטמא את השלישי. וקרא משמע בין חולין וכין תרומה (חולין לג.) דכל קרא משתעי בחולין דכתיב בתריה מכל האוכל אשר יאכל, והוא היה בתוך הכלי יטמא, אלמא כבר שני עושה שלישי ואף בחולין, דקרא אתמה כתיב, והא ליכא למימר לחולין שבו מקבלין טומאה מן השרץ דליהוי אויר כלי כמאן דמלי טומאה ומיהו אוכל ראשון, דא"כ אף כלים שבאוירו יטמאו (פסחים יח.). **ואלפים אמה שדות וכרמים.** אלפים הוא נותן להם סביב ומהם אלף הפיאות למגרש והמיצוים לשדות וכרמים (במדבר לה ז).

תוספות שאנץ

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו בגמרא מפרש לה. שנאמר ובאו ובאו הא נמי מפרש בגמ' אי וא"ו יתירה [דריש] או ובאו יתירה דריש. כך היה ר' זכריה בן הקצב דורש וא"ו יתירה. ונטמאה ב' פעמים פ"ה אבל נסתרה והיא נטמאה לאו ממניינא הוא דהא אוקימנא לעיל בפ"ק לטומאה ודאית בעד אחד. ולא נהירא דהא כבר שמעינן בריש מכילתין טומאה דעד אחד מהיא לא נתפשה. וכי תימא דאיצטרך לומר דבעי סתירה כעין טומאה דאמר התם דאיתקש סתירה לטומאה ומשום

[דכתיב] ונסתרה והיא נטמאה. הא ממילא שמעי' ליה. ולכן צ"ל דגמ' דקאמר (לקמן כח) ומה תלמוד לומר והיא נטמאה דטומאה יתירה קדריש ודלא כפ"ה בגמ' דלא קרא יתירא קדריש דמשמע שהוא סובר שאין כאן אלא ב' ונטמאה וקנא את אשתו והיא נטמאה ועוד כתיב אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה [ו] ובגמ' צ"ל דכדי' ונסתרה והיא נטמאה יתירה כדפרי'. בו ביום דרש ר' עקיבא פ"ה דאמר בברכות דכל היכא דתני בו ביום הוי ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בנשיאות [שנתרבו] תלמידים שנתנו רשות לכל ליכנס שהיה ר"ג אומר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה והא דתני לה הכא נראה בעיני דהך דרשא דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בו ביום הואי. ל"ה: וכל כלי חרש שהוא ראשון שנטמא מן השרץ והאוכל שבתוכו שני שנטמא מן הכלי אינו אומר טמא אלא יטמא כל אשר בתוכו יטמא למדרשיה ביה נמי יטמא לאחרים לימד על כבר שני לאחר שהוא כלי חרס: שמטמא את השלישי ואפ' בחולין דקרא סתמא כתיב ל"ה. וליכא למימר דליהוי אויר התנור כמאן דמלי טומאה וליהוי האוכל ראשון דא"כ אף כלים שבאוירו יטמא וליתא דאמרי' בפ"ק דפסחים מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין מטמאין מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס: **גמ'**

ו) שלי צ"ל אבל נאמת נראה דקדרים ונסתרה וכו'

ו) נעיל כח., ב) פסחים יח. חולין לג., ג) [צ"ל ולכל כלין], ד) [שבת סט. ע. עה. קנג. עירובין עט: קה. סנהדרין סו.], ה) [עירובין נו: ע"ש תוספתא סוף ערכין ע"ש], ו) רש"למ"ז], [לקמן כח.], ז) [ועוד כתיב והיתה אם נטמאה וגמ' דריש לה ר"ע תד לתרומה טו'. רש"ל], ח) [לקמן כט.], ט) [שם:], י) בס"א ליתא ומאילנות], כ) [לקמן ל:], מ) [אינו. רש"ל], נ) [לקמן לא.].

תורה אור השלם

1. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֶת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרֲרִים:

במדבר ה יח

2. וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרֲרִים הָאֵלֶּה בְּמְעָיִךְ לְצָבוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן:

במדבר ה כב

3. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה:

במדבר ה כט

4. וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִּשְׁבֹּרוּ: ויקרא יא לג

5. וּמִדַּתָּם מִחוּץ לָעִיר אֶת פֵּאַת קַדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פֵּאַת נֶגֶב אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פֵּאַת יָם אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פֵּאַת צָפוֹן אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְהָעִיר בְּתָוֶךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרְשֵׁי הֶעָרִים:

במדבר לה ה

6. וּמִגְרְשֵׁי הֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אַמָּה סָבִיב:

במדבר לה ד

7. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם:

שמות טו א

8. הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל אַךְ דְּרָכַי אֶל פָּנָיו אוֹכִיחַ: איוב יג טו

9. חֲלִילָה לִּי אִם אֶצְדִּיק אֶתְכֶם עַד אֶגְוַע לֹא אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי:

איוב כז ה

10. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע:

איוב א ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמי וכו' דשמעיה לר"ע:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כשם כו' **אלא** אני אומר עם אחרים נסתרה. צ"ל עם אחרות נסתר: **בא"ד אפשר** לומר מזיד בה. עי' יומא דף לא ע"א תד"ה אע"פ:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דאי איתי ביה עון בדקי ליה מיא כי איתי ביה עון בדידיה מי בדקי לה מיא לדידה והא [6] תניא [1] ונקה האיש מעון והאשה ההיא תשא את עונה [א] בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו ואלא לבועל ליתני בדקתני סיפא כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל לעולם לבועל ורישא איידי דתנא אותה תני אותו סיפא איידי דתנא בעל תנא בועל: שנאמר ובאו ובאו: איבעיא להו באו ובאו קאמר או ובאו ובאו קאמר ת"ש כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל שנאמר נטמאה ונטמאה ועדיין תיבעי נטמאה [6] נטמאה קאמר או נטמאה ונטמאה קאמר ת"ש מדקתני סיפא רבי אומר שני פעמים האמורין בפרשה ונטמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבועל מכלל דרבי עקיבא [2] ווי קדריש הלכך לרבי עקיבא שיתא קראי כתיבי חד לצואה דידה וחד לצואה דידיה חד לעשייה דידה וחד לעשייה דידיה חד לידיעה דידה וחד לידיעה דידיה ורבי תלתא קראי כתיבי חד לצואה וחד לעשייה וחד לידיעה ורבי כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו מנא ליה נפקא ליה מדתני' [2] לצבות בטן ולנפיל ירך [ב] בטנו ויריכו של בועל אתה אומר בטנו ויריכו של בועל או אינו אלא בטנה ויריכה של נבעלת כשהוא אומר וצבתה בטנה ונפלה יריכה הרי בטנה ויריכה של נבעלת אמור ומה אני מקיים לצבות בטן ולנפיל ירך בטנו ויריכו של בועל ואידך ההוא [ג] דמודע לה כהן דבטן ברישא והדר ירך שלא להוציא לעז על המים המרים ואידך א"כ לכתוב קרא בטנה ויריכה מאי בטן וירך ש"מ לבועל ואימא כולי להכי הוא דאתא אם כן לכתוב בטנו ויריכו מאי בטן וירך ש"מ תרתי: א"ר יהושע כך היה דורש זכריה כו': ת"ר שלש פעמים האמורין בפרשה אם נטמאה נטמאה ונטמאה למה [ד] אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה דברי רבי עקיבא אמר רבי ישמעאל קל וחומר ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה זו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהונה מה ת"ל והיא נטמאה והיא לא נטמאה אם נטמאה למה שותה אם לא נטמאה למה משקה [ד] מגיד לך הכתוב שהספק אסורה [ה] מכאן אתה דן לשרץ ומה סוטה [ו] שלא עשה בה שוגג כמזיד ואונס כרצון עשה בה ספק כודאי שרץ שעשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון אינו דין שיעשה בו ספק כודאי

ההוא דמודע לה כהן. פירוש הכהן צריך להודיע שלא להוציא לעז וכיון דגלי לן קרא דהוא נבדק כמותה וכתיב בה לוקה ידיעה ועשייה לא צריך למכתב מו ביה: **דן שאסורה בתרומה אינה דין שאסורה לכהונה.** וליכא למימר בת ישראל יוכיח שאסורה בתרומה ומותרת לכהונה הא"פ ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה ע"י מעשה שנעשה בה דהיינו גירושין זו וכו' אינו דין שאסורה לכהונה ע"י זנות שנעשה בה אבל בת ישראל מה שפסולה בתרומה אינו ע"י מעשה ועוד אם תנשא בת ישראל לכהן מהא מותרת לתרומה מה שאין כן בגלו שאין להם היתר לעולם בספרי מתני הכי ומה גרושה קלה שמותרת לחזור למגרשה בישראל פסולה מן הכהונה סוטה חמורה דין הוא שפסולה מן הכהונה:

מה ת"ל היא נטמאה וכו'. כגירסת רש"י וכך סיומא לגמרא שלעולם אין משקין אלא על הספק וא"ת וכי אילטריך קרא למיסר ספיקא יש לומר הכתוב אוסרה קודם שתיה כאילו היא ודאי ואע"ג דליכא מלקות כדמוכח בפ"ק דיבמות (דף יא:) [ז] מיהו לאו הכא מכלל עשה איכא ואפי' אם היא טהורה נענש בג"ד של מעלה אם בא עליה כמו על חייבי עשה ולא כשאר ספיקות כגון ספק אבל ספק שומן ואכלו ועודע שהוא שומן אע"ג דלריך כפרה וסליחה מיהו לא חמיר כחייבי עשה:

אינו דין שעשה בו ספק כודאי. ליכא למיפרך מזיר ועושה פסח יוכיחו שעשה בהן אונס כרצון דנפקא לן מכי ימות מת עליו בפתע פתאום בספרי ובפרק ג' דכריתות (דף ט.) ואפ"ה לא עשה בהן ספק טומאת התהום ודאי לפי שטומאת התהום הלכה הוא [ז] ולא סתרינן ק"ו מהלכה וה"ה דאין להוכיח משם דהכי אמר בהוכחה אף אני אביא זה והלא אין ללמוד הימנו אבל הא איכא למתמה אמאי לא פרכינן מה לסוטה שכן רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה כדפרכינן לעיל בריש פ"ק (דף ג:) ואין לומר משום דלעיל מיירי בטומאה דבתר קינוי וסתירה דמהימן עד ג' התם ודאי איכא רגלים אבל הכא יליפין מסתירה דבתר קנוי גרידא דליכא למיפרך שכן קינא לה דקנוי לא חשיב רגלים בלא סתירה דהא בריש מסכת נדה (דף ב:) דמייתי התם מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשו על גביו בין ברה"ר בין ברה"ר טמא ר"ש אומר ברה"ר טהור ברה"ר תולין וטייסה לא למדוה אלא מסוטה רבנן סברי כסוטה מה סוטה ספק הוא ועשאוה כודאי אף כו' ופריך אי מסוטה נימא מה סוטה ברה"ר טמא ודאי הכא נמי טמא ודאי הכי השתא התם יש רגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה הכא מאי רגלים לדבר איכא אלמא אע"ג דבתר קנוי יליף כי הכא פריך והכא אמאי לא פריך הכי ויש לומר דסתירה על ידי קנוי בסוטה הוי כספק מגע שרץ שהרי בלא קנוי לא היה שום ספק בסתירה גרידא דלא נחשדו על הערות הלכך הקנוי גורם הספק וה"פ במס' נדה התם גבי סוטה וספק שרץ הרי ריעותא דהיינו השרץ והבועל קמן אבל הטהרות והאשה אבל גבי מקוה קודם טבילה לא רליונו שום ריעותא דליכא לספוקי על ידה ולעיל בפ"ק קודם העדלת עדים לא הוא שום ריעותא:

מכאן

ומכאן

דאי איתי ביה עון. שבא עליה לאחר שנסתרה: **בזמן שהאיש מנוקה מעון.** שלא בא עליה משנסתרה עליו האשה ההיא תשא עונה שיבדקוה המים: **אלא לבועל ליתני.** כך בודקין את הבועל בהדיא כדתני סיפא בהדיא כך אסורה לבועל ולא תנא כך אסורה לו:

ובאו ובאו קאמר. מרבויא דוי"ו: **או ובאו ובאו.** הכפולים בפרשה דריש: **שנאמר נטמאה ונטמאה.** ש"מ רבי עקיבא וי"י דריש: **ועדיין.** בהא גופא מיבעיא לי נטמאה ונטמאה דריש מרבויא דוי"ו או חד נטמאה וחד ונטמאה קדריש: **שיפא קרא.** שלשה ובאו כתובים שם ובאו המים המארריס האלה במעיך לצבות בטן להודיע לנו דבטן והדר ירך שלא להוציא לעז כדאמרי' בפ"ק (לעיל ט:) וחד והשקה את האשה את מי המרים המארריס ובאו בה המים וגו' לעשה שהקב"ה גוזר שיבואו בה המים למרים וחד (ב) לעשייה והשקה את המים והיתה אם נטמאה וגו' לעשייה כאן הודיע הכתוב את ישראל דמבטיח להן שיבדקוה המים ובכולם כתיב וי"י יתירי הרי שית: **דידיה.** דבועל: **דידה.** לאשה ידיעה ולוואה ועשייה כדפרישית: **ורבי.** דלא דריש וי"י תלתא קראי הוא דכתיבי וכולהו לדידה ידיעה ועשייה ולוואה: **שלא להוציא לעז.** משום דהוא אמר לה בקללה בריש את יריכך נופלת וגו' וסוף המים לבדוק כדרך כשיסתן דכתיב ונבתה בטנה והדר ונפלה יריכה לכך הולרך להודיע תחילה שהמים כדרך כשיסתן יבדקוה: **ואימא רוליה להכי הוא דאתא.** לבועל. להודיע דבטן לקה בריש מגלן: **מאי בטן וירך.** סתם הכא והכא דריש ליה: **שלשה פעמים.** וקיימא לן אשתו והיא נטמאה והיתה אם נטמאה תחת אישה ונטמאה: **ואחד לתרומה.** שאפילו היא בת כהן ובעלה כהן נפסלה מן התרומה: **קל וחומר.** אינו לריך להביא מן המקרא לפוסלה מן הכהונה מלינשא לכהן דמקל וחומר אמי: **מה גרושה.** בת כהן שנתגרשה מישראל וזרע אין לה שמותרת בתרומה דכתיב מלחם אביו תאכל (ויקרא כב) פסולה לכהונה: **זו שפסולה מתרומה.** מרבויא דנטמאה כדקאמרת אינו דין שפסולה לכהונה. ולקמן פריך והא לא אייתי רבי עקיבא בפסול כהונה כלל דלא אצרכה קרא ומאי קאמר ליה רבי ישמעאל: **מה ת"ל והיא נטמאה כו'** גרסינן. ולא גרס א"כ דמילתא באנפי נפשה היא ולא נטמאה יתירא קמיבעיא ליה דהא דרשינן ולאו רבי ישמעאל לאודויה קאמר לה אלא סתמא היא וקראי דעניינא קדריש וחזיל: **מה תלמוד לומר וקנא את אשתו והיא נטמאה.** דמשמע דולאי נטמאה ומה תלמוד לומר או עבר עליו וגו' והיא לא נטמאה אי פשיטא ליה דנטמאה למה שותה ואי פשיטא דלא נטמאה למה משקה: **מגיד לך הכתוב שעל הספק אסורה.** והכי קאמר קרא אשה זו שמא נטמאה ושמא לא נטמאה וקאמר לך דישקנה לברר הספיקא ואי לא משקה לה אסורה: **ומכאן אתה.** למד ק"ו לשרץ ספק נגע בטהרות ספק לא נגע דמחזקינן לה בטומאה מספק: **סוטה לא עשה בה כו'.** דכתיב [במדבר ה] והיא לא נתפשה אסורה הא מותרת והוא הדין לשוגג אשתו ואשת איש עמו בבית ונתכוון לאשתו ונזדמנה לו זו ואף היא שגגה כסבורה שהוא בעלה:

ומקוס

ד) [נקמן מז: שבועות ה. יבמות נח. קידושין ס:], ב) [יומא מה. וש"נ], ג) [לעיל ט:, ד] [לעיל כו:], ה) [נעמ"ל ולומר לה הס"ד ואח"כ מה"ד ש"מ מדתני וכיון דגלי לן כו'. רש"ס], ו) [עי' היטב תוס' שם ד"ה מאין], ז) ואין לגין ק"ו כו'. רש"ס].

תורה אור השלם

1. וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָהּ: במדבר ה לא
2. וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לְצָבוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֶךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן: במדבר ה כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועדיין מיבעי נטמאה ונטמאה קאמר או אם נטמאה ונטמאה: (ב) רש"י ד"ה שיתא וכו' וחד והשקה כל"ל ומיבעי לעשייה נמקח:

מוסף רש"י

בזמן שהאיש מנוקה מעון. שלא בא עליה לאחר שנסתרה, שהתורה אסרה עליו דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה (יבמות נח. וכעי"ז קדושין כז:). אין האיש מנוקה מעון. שבא עליה אחר שנסתרה (שבועות ה.) או: מעון ילוף בשאה האסורה כין מזו שנסתרה בין מאתרת (לקמן מז:). שלא להוציא לעז על המים המרים. שיאמרו לא עשו כסדר הלה ואין פורעות זו על ידן (לעיל ט:).

תוספות שאנץ

חד לצואה דידה שהקדוש ברוך הוא גוזר שיבואו בה המים וחד לידיעה דידה ואחר כך ירך שלא להוציא לעז כדאמר פ"ק. וחד לעשייה והשקה את המים וחתמעול מעל באישה. ובאו בה המים המאררים למרים ל"ה. וגר' דידה ברישא תחלה לפי שעיקר המעשה באשה הוא. א"ר ישמעאל ק"ו אינו צריך להביא מקרא לפסלה מלהנשא לכהן דמק"ו אתיא ומה גרושה בת כהן שנתגרשה מישראל וזרע אין לה שמותרת בתרומה כדכתיב מלחם אביה תאכל פסלה מן הכהונה זו שפסולה לתרומה מריבויא (בעלמא) [דונטמאה] כדקאמרת אינו דין שפסולה לכהן ל"ה. מה ת"ל והיא נטמאה ה"ג ול"ג אם כן מה ת"ל ונסתרה והיא נטמאה [6] והיא נטמאה יתירה לא דרי' דהא דרשי' לעיל בפ"ק ול"נ כמש"כ במתני'. ועוד פ"ה דלאו ר' ישמעאל לחודיה קאמר לה אלא סתמא היא וקראי דעניינא קא דריש ואזיל ל"ה: ומכאן אתה דן לשרץ פ"ה מכאן אתה למד בק"ו דשרץ ספק נגע ספק לא נגע בטהרות דמחזקי' ליה בטומאה מספק. ומה סוטה שלא עשה בה שוגג כמזיד פ"ה סוטה שלא עשה בה כו' דכתיב והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת וה"ה לשוגג אשתו ואשת איש עמו ונתכוין לאשתו ונזדמנה לו זאת ואף היא שוגגת כסבורה שהוא בעלה עשה בה ספק כודאי ל"ה. ונראה דאין ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא דאי ק"ו גמור הוא א"כ נילף כל איסורין שעשה בה שוגג כמזיד שיעשה בהם ספק כודאי מהאי ק"ו (עם) [וגם] נחלוק בין רשות היחיד לרשות הרבים כמו בטומאה: ועוד דאיכא למיפרך מה לסוטה שכן נסתרה ויש רגלים לדבר תאמר בשרץ שאין בו כן אלא ש"מ דאין זה ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא ובכולי תלמודא גמרי' ספק טומאה ברה"י מסוטה כדאמר הלכתא גמירי לה מסוטה והוי כמו הלכה למשה מסיני. א"נ מדכתיב ונסתרה והיא נטמאה בסוטה ילפינן טומאה והלכתא גמירי לה מסוטה לאו דוקא אלא כלומר דמסוטה גמרינן לה והא דילפינן מסוטה היינו ספק טומאה ברה"י דכל ספק טומאה ברה"ר דספקו טהור לא גמרי מינה.

ד) א מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ג הלכה יז יח:
ב [מיי' שם פ"ג הל' יח]:
ה ג מיי' שם פ"ג הלכ' ז:
ו ד ה מיי' פט"ז מהל' מנות העומר הלכה ח ג:
ז ו מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה כד [שו"ע אה"ע מי' קמח סעי' ג בהג"ה]:

ו) נ"ל דלא נטמאה יתירא קדרים דהא דרשינן לעיל וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות